

СУЧАСНІ МОЖЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ

Богдан Шуневич

Визначення актуальності проблеми. Протягом трьох останніх десятиріч дистанційне спілкування в аудіо- і відеорежимах стало складовою організації навчального процесу у зарубіжних освітніх закладах, а за останнє десятиріччя – у вітчизняних вищих навчальних закладах.

Для організації дистанційного спілкування необхідно мати відповідне обладнання та доступ до комп'ютерних мереж з високою пропускнуою спроможністю.

Історія розвитку систем дистанційного спілкування розпочалася в 1964 році. Тепер майже всі університети Заходу мають можливість застосовувати трансляції та відеоконференції в навчальному процесі. В Україні також впроваджуються такі інновації в навчанні [7, с. 114–116].

Формулювання цілей статті. Мета статті – описати сучасні можливості спілкування на відстані викладача зі студентами під час проведення занять, консультацій, захистів дипломних і магістерських робіт, семінарів, конференцій тощо, які вже впроваджені у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності (ЛДУ БЖД).

Виклад основного матеріалу. За останні десять років у нашому університеті створено умови для організації таких видів дистанційного спілкування: відеотрансляції із зворотним зв'язком і без нього, аудіоконференції, відеоконференції за допомогою різного програмного забезпечення у вільному доступі, наприклад, тімспік (Teamspeak), скайп (Skype), веб-семінар (Webinar), потужні відеоконференційні системи моделі Sony PCS-1P, LifeSize "Express 200", інтернет-конференції з використанням і без використання зазначеного вище програмного і апаратного забезпечення.

Одним із різновидів передачі мультимедійної інформації через телекомунікаційні лінії зв'язку є відеотрансляція. Компонентами системи для організації відеотрансляції є відеосервер (програма, яка надає доступ клієнтам до розташованих на ньому відеоматеріалів), транслятор, або кодувальник (програма, яка кодує, використовуючи кодеки, відеозображення з камери та передає його у реальному часі на сервер), і програвач відео (клієнтське програмне забезпечення для поєднання до відеосерверу і перегляду розташованих на ньому відеоматеріалів).

Найбільш поширеними і популярними є система відеотрансляції компанії RealNetworks (Helix Universal Server – відеосервер, Real Producer

– кодувальник і Real Player – відеоплеєр-переглядач), система компанії Microsoft: (Windows Media Server – сервер, Windows Media Encoder – кодувальник і Windows Media Player – плеєр, що вбудований у Windows). Наявна ще аналогічна система компанії Apple, яка працює на основі власного формату відеоданих фірми “Apple” “Quick Time”, але вона менш поширена.

Розглянемо приклади використання відеотрансляцій у ЛДУ БЖД.

У червні 2006 р. у мережі ЛДУ БЖД вперше проводилася трансляція через Інтернет захистів дипломних робіт студентів п'ятих курсів університету. Тобто викладачі, студенти університету, які з різних причин не мали можливості бути присутніми на захисті цих робіт, могли дистанційно спостерігати за процесом захисту зі своїх робочих місць, з комп'ютерних класів університету. Трансляції проводили з використанням трьох інтернет-камер “D-Link”. Для зворотного зв'язку використовували мобільний і стаціонарний телефони. Такий вид дистанційного спілкування, паралельно з відео- конференцією, використовували у грудні 2007 р. під час захисту магістерських робіт студентів кафедри прикладної лінгвістики Національного університету “Львівська політехніка” за допомогою вищезазначеного програмного забезпечення Teamspeak на базі лабораторії дистанційного навчання факультету дистанційного і заочного навчання ЛДУ БЖД. Родичі студентів в Україні і за кордоном (Італія, США) могли їх тільки чути і бачити, а десять дистанційних учасників захисту, яким адміністратор дав можливість бути на зв'язку зі студентами, ще й задавати запитання за темами магістерських робіт. Учасниками захисту були викладачі кафедри мовної підготовки Національного університету цивільного захисту (м. Харків), Головного навчального центру ВАТ Укртелекому (м. Київ) та інших навчальних закладів і установ, а доцент кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів Львівського національного університету О. М. Іващишин спостерігала за захистом магістерських робіт, брала участь у їх обговоренні через Інтернет за допомогою домашнього комп'ютера з веб-камерою. Студенти бачили і чули тільки присутніх у лабораторії членів державної екзаменаційної комісії з Львівської політехніки, офіцерів і викладачів ЛДУ БЖД, а дистанційних учасників захисту з України тільки чули, щоб не відволікати своєї уваги на них під час захисту магістерських робіт.

Проведення відеотрансляцій було своєрідною підготовкою до впровадження у навчальний процес аудіо- і відеоконференцій.

У листопаді і грудні 2005 р. ми дистанційно проводили перші показові заняття з англійської мови у формі аудіоконференції за допомогою програмного забезпечення Skype під час Міжнародного

семінару "Розбудова суспільства знань для молоді шляхом використання технологій XXI століття" [4] у м. Києві та II Всеукраїнської науково-практичної конференції "Комп'ютерна підтримка навчальних дисциплін у середній і вищій школі" [2] у м. Луганську. Комп'ютерні мережі нашого університету і вищенаведених установ мали малу пропускну здатність, тому в той час було важко організувати відеоконференції за допомогою скайпу та іншого програмного забезпечення.

Аудіоконференції через мережу Інтернет проводили також під час засідань щомісячного семінару "Дистанційне навчання в системі вищої освіти України", який розпочав свою роботу в університеті з лютого 2005 р.

На початку лютого 2006 р. у ЛДУ БЖД за допомогою електронного голосового зв'язку вперше було прочитано доповідь на тему "Створення дистанційного курсу на віртуальному навчальному середовищі ILIAS" на семінарі "Віртуальне навчальне середовище навчального закладу", організованому Харківською політехнікою спільно з Міністерством освіти і науки України та Академією педагогічних наук України [9].

Аудіоконференції у ЛДУ БЖД проводять на некомерційному програмному забезпеченні "TeamSpeak 2", яке можна вільно завантажити з Інтернету. Таке програмне забезпечення складається із серверної частини (програми, до якої під'єднуються і яка забезпечує комутацію голосових потоків) і клієнтської частини (яка є ініціатором з'єднання із програмою-сервером).

Перші спроби участі у відеоконференції були у Львові ще у 1998 році на запрошення адміністрації Глобального лекційного залу (Global Lecture Hall). Представники Львівського інституту менеджменту брали участь у відеоконференції, присвяченій новим технологіям і дистанційному навчанню, спільно із своїми колегами з Бразилії та Японії [10]. Низька пропускну здатність лінії не дала можливості одержати якісне зображення та звук. Ще одна спроба організувати відеоконференцію між Львовом та Києвом була під час роботи однієї із секцій 3-ї Міжнародної наукової конференції "Комп'ютерна лінгвістика та викладання чужоземних мов у вищих навчальних закладах" у 1998 році [1].

Для проведення відеоконференцій потрібно мати лінію зв'язку зі швидкістю передачі даних від 64 кбіт/с і більше, частотою 10 кадрів/с і більше. При швидкості передачі 128-512 кбіт/с можна досягти частоти розгортки 30 кадрів/с, що забезпечує якісне відеозображення; персональний комп'ютер з потужним процесором (від 1Ghz і вище) і операційною системою MS Windows на базі технології NT; USB веб-камери; пристрої аудіозв'язку, які забезпечують необхідну якість звуку

та зображення (навушники і мікрофон); засоби під'єднання до мережі; програмне забезпечення для керування відеоконференцією; програмний чи апаратний засіб кодування/декодування сигналів (кодек). Кодек – це програма або пристрій, який здійснює компресію/декомпресію аудіо- і відеосигналів для передачі їх у лініях зв'язку.

Перше заняття у відеорежимі зі студентами ЛДУ БЖД було проведено у листопаді 2006 р. Заняття проводили за допомогою програмного забезпечення Skype, Веб-камер (по одній з кожного боку), мікрофонів, гучномовця. Студенти бачили викладача у моніторі комп'ютера, за яким під час очних занять сидить викладач, і чули через гучномовець, а на моніторах своїх комп'ютерах бачили матеріали дистанційного курсу; викладач бачив студентів на моніторі свого комп'ютера, а також матеріали дистанційного курсу, чув їх за допомогою навушника. Студенти працювали з електронним дистанційним курсом, укладеним у віртуальному навчальному середовищі "ILIAS", читали та перекладали англомовні тексти, відтворювали діалоги, виконували різноманітні вправи. Під час відеозаняття викладач бачив головно студента, який сидів перед веб-камерою, і частково інших студентів. Студенти також бачили викладача тільки тоді, коли сиділи і спілкувалися з ним перед веб-камерою [3].

У березні 2007 року у лабораторії дистанційного навчання було проведено ще два відеозаняття через глобальну мережу Інтернет зі студентами 1-го і 2-го курсів нашого університету. Заняття проводили за допомогою вищезазначеного програмного і апаратного забезпечення, а також мультимедійного проектора.

Завдяки використанню проектора кожен студент міг постійно бачити викладача на екрані, спілкуватися з ним зі свого робочого місця через переносний мікрофон, а викладач бачив всю аудиторію і міг спілкуватися зі студентами через гучномовець.

Останнім часом для організації семінарів, конференцій чи ділових і наукових зустрічей в українських навчальних закладах використовують веб-семінари, сучасні потужні відеоконференційні системи, а також інтернет-конференції за допомогою програмного забезпечення "Скайп", вебінарів та відеоконференційних систем.

Наприклад, у травні 2011 р. була прочитана доповідь під час проведення вебінару конференції "Дистанційна освіта України" у Харківській політехніці [8], на "Науково-методичному семінарі викладачів іноземних мов навчальних закладів України" [5], за допомогою програмного забезпечення "Скайп" на семінарі "Теорія і практика військового і технічного перекладу" [6]. Це дало можливість

зеконотити кошти на відрядження, не витратити час на поїдки, брати участь у конференціях і семінарах.

Учасниками вебінарів "Дистанційна освіта України" були викладачі багатьох українських навчальних закладів, науково-методичного семінару – викладачі іноземних мов навчальних закладів США та України, а на засіданні семінару "Теорія і практика військового і технічного перекладу" – викладачі іноземних мов Київського національного лінгвістичного університету, нашого університету і Головної пожежної школи у Варшаві.

Під час відеозв'язку на VI Всеукраїнській науково-практичній конференції "Сучасні тенденції розвитку інформаційних технологій в науці, освіті та економіці" (Луганського національного університету імені Тараса Шевченка) у червні 2012 р. була спроба використати програмне забезпечення "VSee" для одночасного під'єднання десяти учасників конференції, які були готові дистанційно читати свої доповіді, але через низьку пропускну спроможність комп'ютерних мереж спілкування не відбулося. Реальною є здатність одночасного спілкування двох учасників за допомогою програмного забезпечення Skype, VSee. Під час вебінару одночасно спілкуються модератор і доповідач, який може здійснювати презентацію своєї доповіді у PowerPoint. Інші учасники отримують веб-адресу семінару, можуть брати участь у вебінарі, спілкуватися з доповідачем і модератором за допомогою е-діалогу (chat). У разі потреб модератор може надати іншим учасникам можливість запитувати, робити короткі виступи, а тоді учасники вебінару будуть бачити і чути його, а не основного доповідача. Всі учасники семінару, які хочуть, щоб їх бачили і чули інші учасники, повинні мати під'єднанні веб-камери до своїх комп'ютерів.

Ще одним апаратним і програмним засобом для дистанційного спілкування є відеоконференційні системи. У ЛДУ БЖД для постійного спілкування зі своїми партнерами в Україні та за кордоном, міжнародних конференцій використовують систему моделі LifeSize "Express 200". На думку розробників і користувачів, це доступна і легка для користування система відео-комунікацій, сконструйована для того, щоб виконувати більшу кількість справ, менше подорожувати і завжди бути присутнім у потрібному місці.

Останнім часом аудіо- і відеоконференційне обладнання використовують під час проведення інтернет-конференції. Такі конференції часто проводять у ВНЗ Горлівки, Хмельницька, Івано-Франківська, Львова та інших міст України і за кордоном. Спільним в організації проведення таких конференцій є розміщення їхніх електронних матеріалів на веб-сторінках навчальних закладів. У деяких

ВНЗ, крім подання тез доповідей, статей, на веб-сторінці передбачено ще їх обговорення протягом кількох днів або до одного місяця за допомогою е-бесіди, наприклад, на кафедрі англійської філології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ).

На думку організаторів, причиною великої кількості учасників таких конференцій є невміння або небажання молодих науковців виступати з доповідями, а на думку науковців, недоліком цих конференцій є відсутність спілкування за допомогою скайпу, вебінарів, відеоконференційних систем.

Висновки. Протягом останніх десяти років в Україні, зокрема, у ЛДУ БЖД, успішно використовують різні види апаратного і програмного забезпечення для дистанційного спілкування. Це дає можливість офіцерам, викладачам, курсантам і студентам швидко і ефективно розпоряджатися своїм часом, коштами і вчасно отримувати інформацію.

1. Комп'ютерна лінгвістика та викладання чужоземних мов у вищих навчальних закладах: Тези 3-ї Міжнар. наук. конф, Львів, 27–30 квіт. 1998 р. – Львів: ДУЛП, 1998. – 295 с.
2. Комп'ютерна підтримка навчальних дисциплін у середній і вищій школі: Матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф., Луганськ. – 8–9 груд. 2005 р.. – Луганськ: Альма-матер, 2005. – 63 с.
3. Лабораторія дистанційного навчання ЛДУ БЖД // http://ubgd.lviv.ua/UA/zaochka/Lab_SITE/
4. Матеріали Міжнар. семінару „Розбудова суспільства знань для молоді шляхом використання технологій XXI століття”, 21–23 листоп. 2005 р. – К.: МННЦ, 2005. – 184 с.
5. Науково-методичний семінар викладачів іноземних мов навчальних закладів України // <http://smsjournal.svirsoft.com/>
6. Теорія і практика військового і технічного перекладу // <http://ejournal.svirsoft.com/content/>
7. Шуневич Б. Відеоконференції: проблеми та перспективи їх використання у навчальному процесі // Використання персональних ЕОМ у навчальному процесі вищих та середніх навчальних закладів. Матеріали п'ятої укр. наук.-практ. конф. – Львів, ЛДУ, 1998. – С. 114–116.
8. Шуневич Б. Комбіноване навчання у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності // Доповідь

на Вебінарі конференції “Дистанційна освіта України”, 26 травня 2011 р. //

<http://community.khadi.kharkov.ua/elearning2011/index.php/vebinarykonf>.

9. Шуневич Б., Кахович А. Створення дистанційного курсу у віртуальному середовищі ILIAS (Майстер-клас на 1 акад. годину) // Програма школи-семінару “Віртуальне навчальне середовище навчального закладу”, Харків, НТУ „ХПІ”, 1-2 лют. 2006 р. // www.dl.kpi.kharkov.ua.
10. Global Lecture Hall URL // <http://www.friends-partners.org/GLOSAS>.

СУЧАСНІ МОЖЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ

Богдан Шуневич

Описано сучасні можливості спілкування на відстані, проаналізовано види дистанційного спілкування, впроваджені у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності (відеотрансляції, аудіоконференції, відеоконференції за допомогою різного програмного забезпечення у вільному доступі, наприклад, тімспік (Teamspeak), скайп (Skype), веб-семінар (Webinar), інтернет-конференції, сучасні потужні відеоконференційні системи). Коротко розглянуто апаратне і програмне забезпечення для організації різних видів дистанційного спілкування.

Ключові слова: відеотрансляція, аудіоконференція, відеоконференція, інтернет-конференція, відеоконференційна система.

CONTEMPORARY POSSIBILITIES FOR DISTANCE COMMUNICATION

Bohdan Shunevych

The article defines contemporary possibilities for communication at a distance, analyses the distance communication types implemented at L'viv State University for Life Safety (videotranslations, audioconferences, videoconferences by means of different open access software, for example, Teamspeak, Skype, Webinar, Internet-conferences, modern videoconference systems). It describes briefly hardware and software for organizing different types of distance communication.

Key words: videobroadcasting, audioconference, videoconference, Internet-conference, videoconference system.

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Жешувський університет (Польща)

**ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА І НАУКА
В УМОВАХ КЛАСИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ:
ТРАДИЦІЇ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ**

Збірник наукових праць

Том 2

Теорія і практика педагогічної науки та освіти:
досвід, інноватика, прогнозування

За редакцією Миколи Євтуха
 Дмитра Герцюка
 Казимежа Шмида

Львів
ЛНУ імені Івана Франка
2013

УДК 378.4.091:005.412(082)

ББК Ч484(4Укр)7я43

Рецензенти:

д-р пед. наук, проф. Алла Марушкевич
д-р пед. наук, проф. Іван Руснак

Редактор:

Тетяна Равчина

*Рекомендовано до друку Вченою Радою
Львівського національного університету імені Івана Франка*

This volume examines topical issues and conceptual foundations of Pedagogy. The authors define current trends and perspectives of education and consider strategies, models, innovative technologies of specialists' training in higher school. They outline the instructive and methodological aspects of social and pedagogical education, carry out the retrospective analysis of educational thought and schooling.

П 24 **ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА І НАУКА В УМОВАХ КЛАСИЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ: ТРАДИЦІЇ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ:** У 3-х томах.
Т. 2. Теорія і практика педагогічної науки та освіти: досвід, інноватика,
прогнозування : Зб. наук. пр. / За ред. М. Євтуха, Д. Герцюка , К. Шмида. –
Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – 498 с.

ISBN 978-617-10-0032-2(Заг.)

ISBN 978-617-10-0037-7(Т.2)

Розглянуто актуальні проблеми та концептуальні засади педагогічної науки, виокремлено інноваційні напрями, перспективи; розглянуто стратегії, моделі, інноваційні технології підготовки фахівців у вищій школі, окреслено змістові та організаційно - методичні аспекти соціально-педагогічної освіти; здійснено ретроспективний аналіз розвитку педагогічної думки та шкільництва

ДК 378.4.091:005.412(082)

ББК Ч484(4Укр)7я43

ISBN 978-617-10-0032-2(Заг.)

ISBN 978-617-10-0037-7(Т.2)

© Євтух М., Герцюк Д., Шмид К., 2013

© Львівський національний університет
імені Івана Франка, 2013

ЗМІСТ
ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ
У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ЗМІН

<i>Микола Євтух, Микола Набок.</i> Особливості визначення критеріїв оцінювання ефективності управління загальною середньою освітою регіону в сучасних умовах.....	11
<i>Петро Сікорський.</i> Основні напрями удосконалення науково-педагогічних досліджень	21
<i>Лідія Кайдалова.</i> Упровадження моніторингу якості освіти у вищих навчальних закладах	36
<i>Eugenia Laska.</i> Dialog w relacjach nauczyciel-uczeń w procesie dydaktyczno-wychowawczym współczesnej szkoły	43
<i>Віктор Берека.</i> Використання інформаційних технологій – умова гармонізації інтелектуального та емоційного чинників навчання	53
<i>Stefania Walasek.</i> Zakład Historii Edukacji Instytutu Pedagogiki – kierunki działalności naukowej	59
<i>Mirosław Łapot.</i> Żydzi lwowscy wobec światowych prądów pedagogicznych (1918–1939)	66
<i>Тетяна Тищенко, Людмила Страшко.</i> Актуальність андрагогічного напрямку в сучасній університетській освіті.....	77
<i>Renata Pater.</i> Współczesne trendy i wyzwania edukacji muzealnej	85
<i>Ірина Казанжи.</i> Формування духовної культури студентів в умовах класичного університету	99
<i>Володимира Федина.</i> Духовне виховання особистості у традиціях християнства і релігій країн Сходу	106
<i>Олена Кулешова.</i> Особливості використання рефлексії в процесі реалізації професійно-творчого потенціалу викладача в професійній діяльності	114
<i>Наталія Хворостовська.</i> Комунікативні уміння як психолого-педагогічне поняття	122
<i>Іванна Чейпеш.</i> Контент-аналіз культурного аспекту іншомовної комунікації у сучасному полікультурному інформаційному середовищі	131

<i>Богдан Шуневич.</i> Сучасні можливості дистанційного спілкування	140
<i>Ольга Мірошніченко.</i> Організація самостійної роботи студентства як предмет сучасного наукового пізнання.....	147
<i>Ольга Біляковська.</i> Оцінювання успішності студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання	153
<i>Daniel Klara.</i> Edukacja obywatelska i patriotyczna – tradycje i współczesność.....	160
<i>Марина Марчук.</i> Розвиток опікунської педагогіки в Україні як науки та навчальної дисципліни	177
<i>Ольга Полякова, Людмила Пономаренко.</i> Сутність соціально-педагогічного супроводу батьків-вихователів дитячого будинку сімейного типу та його особливості	185
<i>Роман Мацьона.</i> Соціально-педагогічна робота із сім'ями трудових мігрантів.	194
<i>Дарина Пенішкевич.</i> Робота соціального педагога з класом у загальноосвітній школі	205
<i>Наталія Скрипник.</i> Фахові компетенції дефектолога у процесі роботи з аутичними дітьми в інклюзивному класі	214
<i>Наталія Куб'як.</i> Діагностика обізнаності учнівської молоді з питань ВІЛ/СНІДу	224
<i>Назар Вознюк.</i> Педагогічна наука в системі сукупного знання	232
<i>В'ячеслав Кузнецов.</i> Наукова школа як предмет міждисциплінарного дослідження	239
<i>Олена Безсмертна.</i> Естетичний досвід у класичному університеті: розширення концепту	249

СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

<i>Юрій Атаманчук.</i> Застосування інформаційних технологій для поліпшення управління навчально-виховним процесом у вищих навчальних закладах.....	256
<i>Майя Ткаченко.</i> Оцінювання компетентностей майбутнього фахівця як педагогічна проблема	264